

העונג והלבוש.

תיקון האכילה לחודש שבט.

שבט: אשר.

אות: צ

הארת שם ה' המאירה בחודש זה: 'המר ימירנו והיה הוא ותמורתו'

החוש – תענוג.

'צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר'

ספר שם משמאל פברשת וארא - ר"ח שבט שנת תרע"ד

בספר יצירה המליך אות צ' בלעיטה וצרפן זה בזה וקשר לו כתר וצר בהם דלי בעולם שבט בשנה קורקבן או המסס בנפש. נראה לפרש דהנה תיבת לעיטה לא נמצאת בתנ"ך אלא במקום אחד בעשו (בראשית כ"ה) הלעיטני נא, ועוד (ב"ק ס"ט). הלעיטהו לרשע וימות דקאי נמי על עשו ובוודאי הלוא דבר הוא, ודברי רש"י ידועין. ונראה עוד לומר דענין אכילה התכלית היא מזון הנפש והגוף, דבלעדי חלקי הזון שמחדשין להם כפעם בפעם בלתי אפשר לחיות, אך מצורף לזה עוד עריבות המאכל ומסיר את הרעבון, ובחובת הלבבות שהרעבון נברא בטבע מחסד השי"ת שאלמלא הרעבון הי' אדם שוכח בטרדתו לאכול ולקיים את נפשו. ויש לומר דגם עריבות המאכל נמי מהאי טעמא הוא למשוך את האדם להיות פונה את מחשבתו להמאכל דבלא"ה לא הי' יכול להתעכל היטב במעיו, ובזה"ק (ח"א קל"ח ע"ב) במדרשה נעלם דאלמלא ההוא כסופא והרהורא דלבא לא יוכלו הכבד והאברים לבלוע, ולפי"ז עריבות המאכל ומה שמסיר את הרעבון הוא רק הכנה וסיבה להתכלית שהוא חלקי הזון שבו. ויש לומר שזהו ההפרש בין לעיטה לבין אכילה, שלעיטה הכוונה לעריבות המאכל לכד ואחת היא אם מזין או לא, ואכילה נקראת הזנת הנפש והגוף. והנה עשו הרשע לא הי' נמשך אחרי תכליתו של המאכל היינו מה שהוא מזין, כמ"ש (משלי י"ג) צדיק אוכל לשובע נפשו, אלא אחר עריבות המאכל והטעם לבד, וזה נקרא לעיטה ובתרגום אטעמיני, והיינו שהי' מהדר אחרי הטעם עריבות המאכל לבד והוא כדברינו. והנה כמו בעניני מאכל כן בכל עניני הגוף יש הכנה וסיבה, והעיקר שהוא התכלית, וצריך האדם שיהי' העיקר לעיקר והטפל לטפל ולא להיפוך. וזהו ג"כ מה שנברא האדם עם תאוות ועריבות החיבור, וזהו הכנה וסיבה לתכלית ולקיום המין, דאל"ה אשה חמת מלא צואה והי' הדבר נמאס מאד ולא הי' העולם מתקיים במין, והרשעים נמשכים אחר ההכנה והסיבה והזנו ולא יפרוץ, והצדיקים נמשכים אחר התכלית פ"י, (בראשית ל"ט) כי אם הלהם אשר הוא אוכל, וכן (דברים ז') ואכלת את כל העמים, (ישעי' ט') ויאכלו את ישראל בכל פה, ובכל אלה יש ג"כ ענין לעיטה היינו המשכה אחר ההכנה והסיבה, והרי זה כמבואר:

והנה השי"ת כמו שברא את העולם בסדר הזה נתן נמי בטבע הבריאה כח ועוז להאדם, להחזיק מעמד שלא יהי' נמשך אחר ההכנה והסיבה אלא אחר התכלית. ויש לומר שזהו ענין אות צ', דהנה איתא בשם האר"י ז"ל בפסוק (ישעי' כ"ד) מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק, היינו כי חמש אותיות מנצפ"ך איתא בפרקי דר"א (פ' מ"ח) שכולם בסוד הגאולה, כ"ך בו נגאל אבינו אברהם שנאמר לך לך מארצך, מ"ם בו נגאל אבינו יצחק מיד פלשתים שנאמר לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד, נ"ן בו נגאל אבינו יעקב מיד עשו שנאמר הצילני נא, פ"ף בו נגאלו ישראל ממצרים שנאמר פקוד פקדתי, צ"ץ בו עתיד לגאול את ישראל בסוף ולומר להם צמח צמחתי שנאמר איש צמח שמו ומתחתיו יצמח.

אבל כל אלה הם הכנה למשיח איש צמח שמו ומתחתיו יצמח והוא אות צ' שהיא התכלית, וכל הגליות וכל הגאולות הן רק הכנה וסיבה להגיע אל התכלית שהיא ימות המשיח. וממוצא הדברים שאות צ' מרמזת על התכלית, ואתיא נמי כמ"ש צדיק אוכל לשובע נפשו וכנ"ל היפוך עשו הרשע. וזהו שאמר המליך אות צ' בלעיטה, היינו שתהי' אות צ' גוברת על כח הלעטה בכל עניני העולם:

ויש לומר שזה הענין נמצא הן בעולם הן בנפש. בעולם כיצד, מזל דלי. דהנה כלי זה הוא הכנה לדלות מים מבור עמוק והוא לשון הגבהה, כמ"ש (תהלים ל') ארוממך ה' כי דליתני, שפירושו הגבהת אותי, וכן בלשון המשנה (סוכה פ"א מ"ד) הדלה עלי' את הגפן וכהנה רבות, ומובן שזה רק הכנה לעשות דבר. אך יש הגבהה לתכלית נכבדה והוא להיות לבו מוגבה בדרכי ה' עז כנמר גבור כארי רץ כצבי קל כנשר לעשות רצון אבינו שבשמים, ויש להיפוך להגיס דעתו על זולתו לדכא תחת רגליו כל אסירי ארץ, וענין הגסת הדעת היא הכנה לתכלית היינו להיות לבו מוגבה בדרכי ה', ובכלל המזל משפיע בעולם ענין הגבהה, ולולא שנוצר ע"י המלכת אות צ' בלעיטה הי' תמיד נמשך לרע כנ"ל ורק ע"י שנוצר ע"י המלכת אות צ' בלעיטה יש כח באדם לקחת את ענין הגבהת הלב לתכלית נכבדה, וכן יש לפרש שבט בשנה, שבחודש הזה מתחיל טבע העולם לפרוח והפירות חונטין מעתה, והוא התחדשות החיות אחר השינה של ימות החורף, ויש בהם נמי שני הענינים האלה ההכנה והתכלית, כי כמו בגשמיות כן ברוחניות מתחילה להתנוצץ חיות חדשה, ובחודש הזה הוא ר"ה לאילנות והאדם עץ השדה, ובחודש שאחריו ד' פרשיות ופורים ואח"כ ניסן ופסח וספירה ושבועות, והימים מתעלין והולכין, א"כ החיות יש לה תכלית נכבדה הבאה לקראתנו לשלום, ואיש הנלבב איננו נמשך אחר התחדשות החיות לבד, אלא לתכלית נכבדה, שבלעדי התכלית הנכבדה אין התחדשות החיות שוה כלום, ואולי עוד מקלקל, וכמו שביציאת מצרים הי' התנאי הראש וראשון בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, והרי שלא היו נמשכין אחר ההכנה לבד אלא אחר התכלית. וזה עצמו הוא הענין קורקבן או המסס בנפש שהוא טוחן המאכל כדי שיתבררו ממנו חלקי הזן והפסולת נדחה, והכל הוא מפאת המלכת אות צ' בלעיטה כנ"ל שאלמלא כן לא הי' האדם נמשך בחיות החדשה אחר התכלית הנכבדה ולא הי' הקורקבן או ההמסס מברר את חלקי הזן לבד להקריבוהו לכבד אלא הי' מקריב גם כל שאר החלקים והי' בנין האדם נשחת. והכל הולך אל מקום אחד: